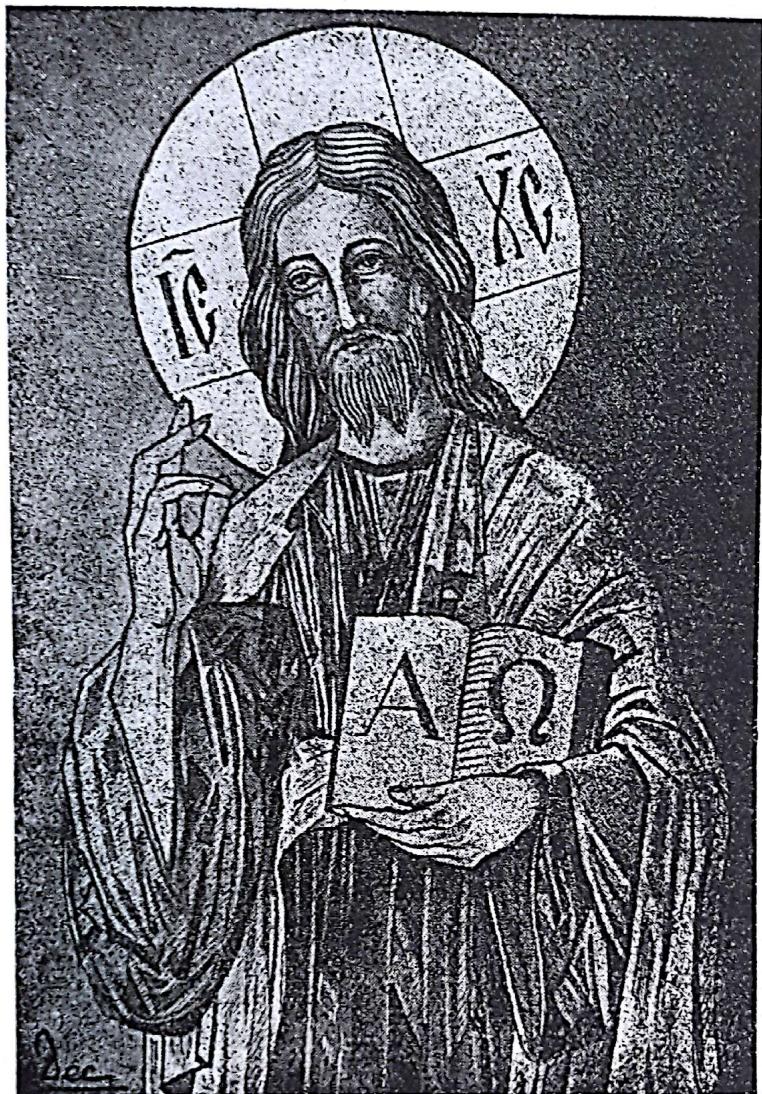

PIK IV.

ВЕРЕСЕНЬ 1949

ЧИСЛО 2 (34)

Голос Христа чоловіколюбця

DE STEM VAN CHRISTUS
MENSCHENMINNAAR

Maandblad

September — Septembre

LA VOIX DU CHRIST
AMI DES HOMMES

Revue mensuelle

ХТО З БОГОМ, З ТИМ БОГ

РЕДАКЦІЯ :

R. P. B. Kurylas C. SS.R. 17, rue Grande Triperie, MONS.

АДМІНІСТРАЦІЯ :

R. P. J. Boon C. SS. R. Brabançonnestraat, 97, LEUVEN.

Нашим представником на Голяндію для „Голосу Христа Чоловіколюбця” є Впр. о. Вейнговен. Проситься у всіх справах зв’язаних з цим релігійним часописом звертатися на адресу:

E. P. WIJNHOVEN, Stapelen, BOXTEL, NEDERLAND.

В Голяндії замовлення на книжки Видавництва О.О. Редемптористів у Левені, як рівно ж належить за закуплені книжки, належить слати на руки ВПр. о. Генерального Вікарія Ван Де Малє. Адреса : Z. E. P. VAN DE MAELE, Kapel in 't Zand, Parklaan 3. ROERMOND, NEDERLAND — Postcheckrekening 26.406

З 1. липня 1949. — IV. Рік

„ГОЛОСУ ХРИСТА ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ”

АДМІНІСТРАЦІЯ

прохає читачів цього ілюстрованого духовного українського журналу вирівнати всі заборговання та відновити передплату.

Річна передплата 50 бельг. франків, а для країв поза Бельгією рівновартість в валютах цих країв після офіціяльного курсу. Висилаємо його до всіх країв, а на случай переселення по отриманні повідомлення досилаємо до нового місця осідку.

Замовлення слати на адресу :

BIBLIOTHECA ALFONSIANA
Brabançonnestraat, 97, Leuven (Belgium).

Там же можна замовляти рівно ж і інші книжки видання О.О. Редемптористів і О.О. Василіян. Гроші в Бельгії слати поштовим чеком, вписуючи на нім кромі адреси вище поданої :

C. CH. P. 4510.11.

За позволенням церковної влади.

Avec l'approbation des autorités ecclésiastiques.

Met kerkelijke goedkeuring.

BIBLIOTHECA ALFONSIANA
Brabançonnestraat 97, LEUVEN
(Belgium)

ГОЛОС ХРИСТА ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ

ДУХОВНИЙ МІСЯЧНИК

Українці
на прощі
в Люрді

(в липні 1949 Б.Р.)

Фотознимки
УНОТ в Бельгії

Софія Галат, Монс.

З Українського паломництва до Люрду в дніях 20 - 25 Липня 1949

(Спомин)

Люрд ! Місце чудес ! Місце, в якому творяться надприродні діла ! Місце : скарг — прохань у стіп Пречистої Діви Марії, місце надій, місце душевної насолоди та навіть душевних перемін.

Мрієюожної людини — це, хоч раз у житті побачити те, на цілий світ славне місце та піднестись понад земське життя і занести свої молитви - прохання перед престіл Цариці Неба і землі і Матері всього людства, що ніколи не відмовляє помочі, якщо проситься в Ней о таку.

Мрія моя сповнилась. Пречиста Діва Марія вислухала моїх прохань. Їду до Люрду...

На основі книжок, брошур і описів Люрду уява моя практиче інтензивно. Не можу діждатись кінця подорожі. Вже залізнична станція По. На обрії зарисувалися контури Піренейвкриті серпанком ранньої мряки. Серце стиснулось. Пригадались рідні Карпати. Одному з прочан з Перегінська покотились рясні слізози, коли побачив гори, що їх так любить, а з якими розпращався тому б років.

Вкінці Люрд. Висідка, бігання і глядання за автобусом, приміщення в гостинниці, відпочинок по 36 годинній подорожі розсіяли на якийсь час увагу й прикували думки до полагодження звичайних, буденних, але конечних справ, зв'язаних з побутом і прохарчуванням в Люрді.

Пополудні ввійшла я на церковну площа - еспланаду з травниками й алеєю. Перше враження незвичайно велике. Непроглядна маса прочан прямувала до базиліки і до печери, де Пречиста Діва Марія об'явилась св. Бернадеті. Як тільки пройшла браму, що замикає церковну площа, відчула, що нахожусь у святому місці. Всюди тишина, не зважаючи на те, що біля вас проходять тисячі прочан, що з вервицями в руках шепочуть з великою набожністю молитви.

Якраз почалось відкриття проші Мира Христового — Пакс Христі і повітання паломників. Прошу відкрив при Гроті їх Еміненція Кардинал Саліеж, архиєпископ Тулузи і їх Екс-целенція Преосв. Теас, єпископ Люрду, а їхні промови перевели через гучномовці на англійську, італійську і німецьку мови. Опісля відбувалась процесія, в якій прочани брали участь національними групами. Українська група (з церковними хоругвами й національними прапорами) складалась з 350 паломників і була зі всіх зі Сходу найчисленіша. Чужинці

дуже цікавились нашою групою. Після процесії і благословлення Пренайсвятішими Дарами прочани удались перед печеру (Гроту).

Дрож проняла мене на вид статуї Богоматері вміщеної в глибині печери, на тому самому місці, де об'явилась. Хвилювання. Опанувала мене якась невидима сила... Сльози радості й втіхи заливали мої очі. Огорнуло мене таке сильне зворушення, що я майже непритомна впала на коліна, гаряче молилася, а душа моя ридала — скаржилася перед Пречистою Марією і прохала — благала ласки для поневоленого українського народу. Напевно всі українські прочани пересилиали ці самі благання, а статуя Пречистої Діви Марії ясніла, освітлена сотками свічок, неначе зірками. Із Святого Її Обличчя сяла доброта, що несла спокій наболілій душі.

— Пречиста Діво Маріє, на цьому місці твориш чудеса! Здійми кайдани! Дай волю нашему народові! — благали українські паломники. Молебен до Пречистої Діви, пісні „Под Твою милость” і „Боже Великий, Творче Всесильний” неслись високо й стелились перед престілом Цариці Неба і землі.

Другого дня о 7-мій годині рано українські Пан - отці відслужили в каплиці св. Бернадети спільну св. Літургію, якій прислухувались чужинці. О 9 годині правив Св. Літургію в наміренні українського народу в печері, у стіп Пречистої Діви, їх Ексцепленція Високопреосвящений Кир Іван Бучко. Цій Службі Божій прислухувались також хворі, що приїхали до Люорд з різних частин світу благати у Пречистої Діви Марії ласки подужання. Паралітики, сліпці, діткнені раком, хворі на чахотку тощо на спеціальних візочках заповнили площу перед печерою, щоб вислухати Служби Божої. Скільки горя, скільки терпінь, а як багато надій вичитувалось в їхніх очах. Дрижачими руками перебирали вервиці, а устах напів мертвих істот шептали молитви — прохання о ласку. Їхній вид зворушував кожного до глибини й змушував забувати про своє горе, а слати мольби прохання за їхнє подужання, чи зменшення фізичного болю.

Під печерою є джерело чудотворної води, яка водопроводами проходить до будинку, що в йому купається хворих. Багато хворих після купелю виходили здоровими, сліпі відзискували тут зір і діялись тут нераз і інші чудесні уздоровлення, тому кожний з прочан старається взяти купіль у чудотворній воді. Купіль триває коротко, бо кожний лиш занурюється по шию в чудотворній воді.

Всі паломники, так здорові, як і хворі, забувають тут про буденне життя і віддаються так гарячій і ширій молитві, що нераз попадають в екстазу. Крім співу і мольб, що виходять із широго серця, нічого тут не вчуєте.

Велике враження і піднесення духа зробила на мене вечірня процесія. Ціла велика площа - еспланада, дороги й сходи до базиліки, побудованої над печерою, що в ній об'явилась Пречиста Діва Марія, неначе горіли світлом. Всі паломники, що беруть участь у процесії, йдуть із запаленими свічками й співають 60-ти стрічкову пісню в честь Люрдської Пречистої Діви Марії. Базиліка, церква св. Вервиці і статуй ілюміновані. Українська група співала цю пісню на українській мові. Із 350 грудей неслось у небесні простори :

„ Витай, витай, о, Діво, Маріє,
Витай, витай, о наша Надіє ! ”

Від базиліки пнеться в гору Хресна Дорога довжини близько один кілометр. Чотирнадцять станцій. Всі постаті з бронзу природної величини, що представляють дорогу Ісуса Христа від засуду аж до зложення до гробу. Фігури так артистично виконані, що прямо бачимо терпіння Ісуса Христа, спливаючу кров із св. Ран Христових. Терплячі, а такі лагідні, спокійні очі Ісуса вдивляються в вас і кажуть : „ терплю за ваше відкуплення ”. Горе Пречистої Діви Марії під хрестом, на якому розп'ятий Христос, пронизує болем ваше серце.

Тому нічого дивного, що деякі паломники цілу Хресну Дорогу йдуть босі з піднесеними руками, або, як кількох англійців, повзуть на обнажених колінах і руках.

З суботи на неділю (23 на 24 липня) о 23 годині почалась Архиерейська Служба Божа, яку служив Їх Екс-целенція Високопреосвящений Кир Іван Бучко в сослуженні чотирьох своїх Генеральних Вікаріїв і інших українських священиків, що прибули з Бельгії, Голляндії, Франції і Німеччини. На Службі Божій були приявні кардинали, єпископи і багато чужинецького духовенства. Базиліка переповнена паломниками різних національностей. Через гучномовець пояснювано чужинцям хід Служби Божої в нашему обряді. Хор наших прочан з Бельгії, Франції і Німеччини захоплював чужинців. Після Служби Божої чулось : „ ікренен, україно ” і попри це похвальні слова.

Та міжнародня проща дала великі душевні користі, а також і національні. Чужинці цікавились : хто й звідки ми; нашими піснями, прапорами, емблемою і національними строями, а понадто як все величною красою нашого обряду.

В місті Люрд багато музеїв, панорам і інших пам'яткових місць, зв'язаних з об'явленням Пречистої Діви Марії і з життям св. Бернадети. Наприклад : батьківський дім, де жила св. Бернадета враз із хатнім уладженням — тепер музей з фотознімками з життя родини Субіру. Заховалась навіть хустка, що її вбирала мала Бернадета, йдучи до Масабільської Гrotti.

На узбіччі ріки Гави стоїть замок — музей з XI сторіччя. Околиці Люрду — це скалисті з великими печерами Піренеї, де можна їхати линовою залізничкою, або автобусом. На шпилі гори Пік - де - Жер (450 м вис.) є 15 метрів високий хрест — ніччу освітлюваний. 16 кілометрів від Люрду є гора Пібесте — 1383 метри висока — на яку їдуть власне линовою залізничкою.

Люрд — це місце молитви, набожності, душевного піднесення, де бажанням всіх прочан молитись, слати прохання до стіп Пречистої Діви Марії. Там всі зі щирим серцем віддають себе в її опіку.

Того всього, що в Люрді відбувається, переживається, бачиться, цих душевних насолод переказати не в силі. Там треба поїхати й все переживати самому. В часі нашої прощі мали місце два чудесні уздоровлення, але про них може іншим разом хтось розкаже докладніше.

М. Добрянський.

Міт Св. Андрія і Призначення України

Учений чернець Нестор, автор найстаршого українського літопису, був не тільки великий історик, але й неменший державний муж. Дев'ятсот років тому, коли складав свою епохальну книгу „Повість временних літ”, першу історію української нації і держави, вписав туди прекрасну легенду про св. Андрія. Старовинний український переказ оповідає, що після того, як Христові апостоли розійшлися по всьому світі проповідувати слово про правдивого Бога, апостол Андрій вибрав собі чорноморські краї. Як побував у Синопі й Корсуні, подався до гирла Дніпра, а звідти даліше на північ, аж дійшов на місце, де пізніше постав Київ. Йому подобались ці гори, він благословив їх, застромив на них хрест і сказав: „На тих горах постане великий город, ласка Божа зійде на нього, тут побудують багато церков і слава Господня та світло правдивої віри пошириться звідси широко на всі сторони світа”.

Державна мудрість Нестора в тому, що він зрозумів велике значення легенди не тільки для сучасників, але і для прийдешніх поколінь, тому вписав її в найстарший літопис. Міт св. Андрія зв’язував тогочасну Україну з тисячелітньою історією християнського світу, а рівночасно це був заповіт прийдешнім століттям. Одним словом, міт св. Андрія висловлював призначення України.

Поширення того міту в старовинній Україні говорить багато про основний світогляд тогочасних українців. А зокрема показує, які горді вони були з того, що їхню країну відвідав апостол і їх столиці предсказав таке світле майбутнє. І справді, кожний чужинець, який знає Схід Європи, признає, що Київ — найкраще місто на сході. Археологи кажуть, що Київ, це одна з найстарших осель на Сході Європи. Татари в 1240 р. зруйнували його, хоч в зasadі вони не нищили міст. Але йдучи походом в Україну, вони були в змові з венеціянцями, які постачали їм відомості про Європу. Київ був найбільшим торговельним центром тогочасної Східної Європи і тому був немилим конкурентом для Венеції, яка мала неначе монополь торговлі з Орієнтом. Під намовами венеціанських купців татари знищили неприємного, небезпечного для венеціян конкурента. З того доказ, який важний господарський центр був у Києві.

Київ був у тому часі найважнішим осередком культури на цілу Східної Європу. Коли будували церкви, то на київський зразок. Коли писали книги, то теж за київськими взірцями. Київські молярі відомі були не тільки на сході, але й на заході. По упадку політичної могутності Києва українська мова впродовж кількох століть була мовою дипломатичних взаємин на цілому Сході Європи. Під впливом культури Києва була не тільки Волощина (сьогоднішня Румунія), але в певному часі теж Польща і Мадярщина. Вся культура Києва була перепоєна християнськими зasadами, так отже разом з поширенням тієї культури в Україні і поза межі українських земель ширилася християнська віра.

Так здійснювався міт св. Андрія.

Популярність тієї легенди в старій Україні свідчила про те, що вона була неначе фундаментом тодішньої національної свідомості провідних верств. Вона вчила, що народ живе не тільки на те, щоб жити або вижитись; але на те, щоб сповнити якесь велике історичне завдання, яке на нього накладає вищий порядок світу. Тим він має виправдати себе перед історією. Має щось від себе внести в скарбницю культурних здобутків людства. Має показати, що він є творчим чинником у спільноті культурних народів, що він творить такі культурні цінності, які дорогі не тільки йому самому, але й другим народам.

В тім відношенні український народ оправдав себе вповні. Велика культурна творчість в добі Київської Руси виявила понад усякий сумнів, що цей народ може дати в ділянці культури великі здобутки, якщо тільки живе свободно у власній державі.

(Продовження слідує).

Володимир Кривокульський

Буде нам, буде і людям

На дворі стояла прекрасна літня погода — саме початок місяця липня. Ранішні проміння сонця вкрадались крізь галузі саду до кімнати, де на ліжку лежав молодий Гриценко. Він тільки що перед тижнем вернувся зі Львова, де покінчив медичні студії. Лежав і роздумував над тим, що було та над тим, що може прийти.

Сонце щораз дужче й дужче пригрівало, а настирливі мухи немилосердно докучали, сідаючи разом з думками молодому лікареві на лиці. Обгонюючись руками вже мав вставати, коли отворились двері і до кімнати увійшов старий Гриценко. Як звичайно з усміхненим, добрячим лицем, в солом'янім, вкриємі порохом капелюсі на голові, і каже:

— Ну, що ж сину, хіба відпочав, пора вставати, я збираюсь нині піти до наших бджілок, може й ти зі мною? Що?

— Добре, татунцю, я зараз, — ось зберусь, поспідаю і... та ледви почав син підніматись, старий Гриценко вийшов з хати й почимчикав поволеньки — розкладаючи щось руками — до шпихліра, що стояв по середні саду й пасіки. Звідки зачав виносити пасічниче приладдя та приготовлятись до трясіння меду.

Виставляючи медарку, сказав голосно:

— О нині буде добрий день до меду. Муха — мухою називав старий Гриценко бджоли — іде на роботу, не буде тяги.

Підготував бочку на мед, горщик під медарку, ніж до зрізування вже часом засклепленого меду та „фаєрку” тобто бляшану пушку в якій тліло порохно для підкаджування бджіл, неначе б говорив до себе та все оглядався: чи не йдуть вже його помічники: син та може ще дехто з хати, бо парубок Гнатко вже був біля нього та ждав лише на роботу.

— Ось, я вже є, татунцю, сказав син, ідучи з поспіхом з хати.

— Ну, так з Богом до праці, як звичайно сказав старий, додаючи: вбірайте сітки на голови, а сам закинувши сітку на лиці та обкуривши димом руки, взяв сівачку в якій була мала сокирка, ніж, гусяче перо для згортання бджілок з рамок та перехристившись тричі, зі словами: „Боже допомагай!” пішов до крайніх вуликів. Сів на мале крісельце та поволеньки отворив затвору вулика. Знайшов рамки повні вже засклепленого частинно меду.

— О, го, го! — Але ж бо й запізно йдемо, сказав, витягаючи рамки. Подаючи їх синові, додав:

— Неси Васильцю по одній рамці до Гнатка, а він вже знає, що дальнє робити.

Заносив молодий Гриценко рамки, а Гнатко обережно отвирав засклеплення, вкладав по чотири рамки у медарку та обертаючи „тріпав” мед, а цей послушно вилітав золотистими краплями на стіни медарки та грубими струмками спливав по її стінах на дно, а звідси отвором виливався зеленаво - золотистим струмочком до горщика. Горщик вкоротці був повний.

— Татунцю, вже горщик повний, — дав знати непорадно Васильцю.

Зливай до бочки в шпихліру, — крикнув старий до сина, а до себе додав :

— О, цього року буде пожиток не-аби-який ! А нині день, ой день, ото нині добре мед брати, муха не тне, а меду - меду цього року : буде нам, і людям добром.

Ще не вимовив добре останніх слів, коли чує :

— Дай Боже щастя, Вам сусідо, — о бачу і ви, пане докторе, нині при роботі, сказав сусід Смолій. А я ще своїх нерухав, та що в мене тих п'ять стародавніх „пеньків”, хоч і з них все щось таки капне того меду. Мої пішли в поле, а я в хаті от скінчив роботу то і вам може трохи поможу та й до того ще і підовчуся дещо під рукою старого пасічника. Чи не так сусідо ?

— А я знаю : може і так, а може і не так, — сказав старий Гриценко, витягаючи з трудом завосковану, чергову рамку, повну меду. Е ! — додав втішно, — мало що вулика не перекинув, так муха засклепила.

— Ну, тепер піде нам робота живо — три мужчини, тай ще такі всі великі пасічники.

І справді до вечора перейшли половину пасіки, а половина остала на другий день, як буде погода.

— О, я таки добре змучивсь, каже старий Гриценко, складаючи в шпихлірі знаряддя пасічника.

— Як так дальнє піде, то за яких п'ять - шість днів можна буде знов від початку зачинати мед брати.

— Ну, а вам сусідо — каже — теж щось капне за вашу поміч. Дай, там Гнатку, сусіді пів горщика меду, буде нам, буде й людям. Дав Господь Милосердий того Божого дару цього року, каже старий Гриценко, звертаючись до своєї дружини Гані, яка ішла повільним кроком на гумно.

— Ну, а що, дуже вас муха утяла ?

— Мене, ні одна, каже Василь.

— А ти Гнатку, як вийшов, питає парубка.

— Ет ! Щось там пару дурних втяло, та й самі згинули, а шкода кожної „мухи”, каже Гнатко, чіхаючись в потилицю.

Вечоріє... Люди зачинають вертатись з поля. Вже й худоба, помекуючи вертає з паші, перекликаються пастухи.

На дворі стає чудовий, літній, теплий вечір.
 Домашня челядь Гриценка зачинає збиратись до вечері...
 Василько, обмившись біля криниці, пішов до хати, де запопадлива мати підготовила синові — одинакові дещо з'їсти, бо син змучивсь при роботі в пасіці.

**

А в Пилипівку, коли наближалось вже до Христового Різдва, люди з цілого Губинка ішли до старого Гриценка, неначе на Йордан по свячену воду, — за медом на Свят-Вечір. Знаю добре: направду ніхто не відходив, не діставши цього Божого дару. А багато було й таких, що до них стара Гриценкова дружина, так як він, побожна й добра людина, Гнатком чи вихованкою Тёклею, посылала меду до хати.

Набираючи меду старий Гриценко, чи його дружина все казали: буде нам, буде і людям. Таку вже мали вони обидвоє вдачу. За те їм Господь давав усього подостатком, нічого у їх хаті не бракувало, а люди, які їм багатства завидували, казали, що старий Гриценко має на своєму господарстві „щось”, що йому у всьому помогає; проте його у селі дуже поважали та цінили й нічо в селі не зробилось без старого поради.

Преосв. Кир Іван Бучко

Наше вигнання скінчиться і ми повернемо до нашої любої Батьківщини. Ми віримо, що вона не пропаде для нас, вона остане наша. Правління — уряди це речі переми-наючі, вони змінюються, чи то революційним шляхом, чи під натиском іззовні — на це маємо безліч доказів з історії, хоч би і недавньої, яку ми самі пережили.

Ми знаємо, що не може бути тривале те, що насильне й, противне людській природі, противне Божому Законові.
 (Уривок з Великодного Послання 1949 р.)

Виїжджаючи за море не зривайте зв'язку з „Голосом Христа Чоловіколюбця”. Подавайте своєчасно свої нові адреси й з нових місць поселення присилайте передплату, з'єднуйте нам нових передплатників.

Перегляньте докладно каталог добрих книжок, надру-кований в кожному числі „Голосу Христа Чоловіколюбця”, а переконаетесь, що не великим коштом можете мати в себе під рукою цілу малу бібліотеку. Хто замовляє більшу кількість книжок, дістає ще відповідний робат.

Спішіться замовити ті книжки, що їх ще не маєте.

Голос малого Ісуса

Сторінка
для Дітей

Раїса М.

ЗАБОРОНА

У прохідну будку ввійшов хлопчина років 14, дуже бідно, але чисто, одягнений.

— Мені треба подати заяву директорові, — звернувся він до вартового, — тато захворів і не може прийти на роботу.

Вартовий узяв заяву. На той час переходила директорова жінка. Лагідний вираз сумних блакитних очей на блідому і схудлому обличчі хлопчика притяг її увагу.

— Дайте, я передам, — сказала вона вартовому, а хлопчика спитала :

— Що з твоїм татом ?

— Не знаю. В нього висока температура.

— Хіба не викликали лікаря ?

— Ні ! Я прийшов зо школи...

— А мама ?

— У мене мами немає... — і хлопчина глибоко зідхнув.

— Йди до дому, будь коло тата. Ми пришлемо лікаря.

— Будь ласка ! Дякую. До побачення.

Хлопчик чемно вклонився і вийшов.

Надія Петрівна задумано поглянула йому вслід, а тоді викликала телефоном лікаря, спрямувавши його на адресу, вказану в заяві, і пішла в службовий кабінет свого чоловіка.

— Хто такий Горенко ? — спитала вона, подаючи заяву.

— Наш майстер. А хіба що ?

— Він захворів. Оце його син приніс.

Директор прочитав і на хвилину замислився.

- Ким би тепер його заступити ?
- Він добрий робітник ?
- Ретельний і чесний.
- Ти знаєш його родинний стан ?
- Живе зі сином. Жінка вмерла, здається минулого року. А чому тебе зацікавило ?

— Я бачила його сина. Він не такий як інші діти. Знаєш, Він нагадує нашого Лялика.

Цей спогад стиснув болюче їх серця : вони так недавно втратили єдиного синка.

Надія Петрівна вирішила навідати хворого. В його мешканні вона вже застала лікаря, який сказав, що у хворого тиф і його треба забрати до лікарні. Надія Петрівна підійшла до хлопчика.

— Нічого, не журись, у лікарні твій тато поправиться і знов буде здоровий. А ти на цей час... Родичі в тебе є ?

— Нема нікого, — сумно відказав хлопчик.

— Так на той час, поки твій тато буде в лікарні, ти житимеш у нас.

— А школа ж як ?

— Як ходив, так і ходитимеш. Тобі як на ім'я ?

— Василько.

— Ну то згода Васильку ?

— Не хотів би я задавати вам стільки клопоту...

— Який там із тобою клопіт ! Адже ти вже великий.

Горенка відправили до лікарні, а Василька Надія Петрівна забрала до себе.

Через два місяці Горенко в лікарні помер. Василько так подобався директорові і його дружині, що вони, взяли його собі за сина. Надія Петрівна ходила з ним на цвінттар, на могилу його рідного батька, водила його до церкви. Одного разу вона спитала хлопця :

— Чому ти Васильку, ніколи не хрестишся ?

— Я не вмію...

— Хреститися не вмієш ? І не молишся Богові ?

— Ні, мене ніхто цього не вчив.

— Я навчу тебе, хочеш ?

— Хочу.

І Надія Петрівна ретельно взялася навчати сина. Скоріше він знат усі головні молитви і прочитав Євангелію. Виявилось, що він не був хрещений, отож Надія Петрівна вирішила, що його треба охристити.

Хоча директор був на відповідальній посаді й ні перед ким не відкривав своїх переконань, у глибині душі він був глибоко віруючою людиною, і релігійність жінки ще більше зміцнювала його віру, але з нею від усіх треба було ховатися. Через те він і до церкви ходити боявся, але церква, храм Божий, все була для нього найкращим спогадом дитин-

ства. Свого сина, що недавно їм помер, вони охристили, але потаємо. Василька також вирішили охристити тихенько, щоб ніхто не знав.

У церкві Надія Петрівна була зворушена до сліз і відчувала в душі невимовну тиху радість. Коли повернулися до дому, директор вже чекав на них. Господиня заходилася біля стола. Все було готово, ждали тільки на священика.

— І чого він забарився?

— Я піду по нього і приведу, — сказав Василько.

— Добре, дитинко, йди. Отець мусить бути ще в церкві. Василько затримався в дверях і спитав:

— Того, що мене христив?

— Ну, того ж йди!

— Коли хлопець побіг, Надія Петрівна побачила у вікно церковного старосту, що саме проходив повз їхню хату, і спитала його, чи священик ще в церкві. Той потвердив, що там. Однаке Василько повернувся сам і сказав, що священика в церкві немає.

— Якто немає? — здивувалася Надія Петрівна. — Староста ж казав мені, що він там.

— Ні, мамо, там є священик, але інший, а того, що мене христив, в церкві вже немає. Я добре його запримітив, — він був такий гарний, у блискучих ясних ризах, в золотих проміннях.

— Хто?

— Той, що мене христив.

— Надія Петрівна глянула на свого чоловіка і обое вони здивовано подивилися на Василька, не знаючи, що сказати. Аж тут увійшов нарешті священик.

— Ви забарилися, Отче, — звернулася до нього господиня. — Ми за вами вже й сина посылали, та він у церкві вас не застав.

— Як це могло бути? Хіба ж ти не бачив мене? А чого ти у вівтар заглядав?

— Шукав за тим священиком, що мене христив, а вас я бачив.

— Та я ж тебе христив!

— Ні, Отче, мене христив інший священик у білих блискучих ризах, а ви стояли до мене спиною і руки були вам зв'язані.

— Що ти, Васильку, торочиш! — обурилась Надія Петрівна.

— Коли ж це справді так було! — запевняв хлопець. Тоді вже й батько гrimнув на нього, але священик сказав:

— Він говорить правду. Йому було видіння. Тепер я мушу вам все розповісти і ви зрозумієте. І священик розповів таке:

„За мою провину вищі духові наклали на мене заборону на деякий час не служити в церкві й не виконувати треб. Не така то вже й велика провина, — я порушив церковне правило, але мусів за це спокутувати.

Мені було важко не служити церкві, тимто допустився я другого злочину — переїхав до іншого міста і приховав, що я під забороною. Так я призначений на цю парохію. Мушу вам сказати, що совість мене мучила, але я сподіався спокутувати той гріх службою і добрими вчинками. Та, от бачите, що значить, бути під забороною! Я думав, що то я хрестив вашого сина, і ви бачили, що я хрестив, але це було зовнішнє, видиме для вас, а не видимо хрестив його інший, достойний, праведний... Мені ж показано цим, що я, поки на мені заборона, недостойний і не маю права виконувати треби. Тепер я мушу признатися у всьому перед своїм духовним начальством і скоритися перед тим рішенням, яке мені видане. А ви подякуйте Богові за ласку для вашого сина”.

Мала свята Терезка ТЕРЕЗКА НА ПРОЦЕСІЇ

Якось раз сиділи Терезка й Целінка в садочку. Дрібні мушки бреніли коло них. Пестрі метелики тулились до різnobарвних квітів. Веселі птички щебетали свої пісеньки.

Обі сестрички розмовляли між собою.

Чи говорили може про ляльки, забавки? А може солоденькі цукерки, або про сукенки?

Зайдім тихенько до садку і прислухаймося їм.

— Целіночко, якже тут у садку гарно, але в небі ще гарніше. Там мусить бути дуже гарно.

— Павлінка каже, що так добре є в манастирі — відповіла Целінка. — Вона хоче бути монахинею, сестричкою!

— Що це сестричка? — питає Терезка.

— Павлінка буде носити чорну рясу, сховається до манастиря, і там буде все думати тільки про Бога.

— То й я хочу бути монахинею — сказала Терезка.

— І я також — додала стиха Целінка.

— Тепер ми ще не можемо йти до манастиря, бо ми ще маленькі, та за те тут у садку зробимо собі манастир.

І поробили в мурі малі престолики, поприносили квітів, та розмовляли про гарні речі.

— Целінко, — каже раз Терезка. Я волю радше в церкві молитись; бо там є живий Христос.

— Як це — застановилась Целінка — що Ісус є присутній у так дрібненькій частці хліба?

— То нічого дивного, — щебече Терезка, та ж Господь Бог є всемогучий.

— Що це значить, всемогучий?

— Це значить, що може зробити все, що хоче...

Незадовго буде свято Пресв. Евхаристії, будемо сипати квітки. Ох, як тим тішуся!

І немогла дочекатись того так гаряче бажаного торжества. Кожного дня питалася, чи ще далеко до свята Пресвятої Евхаристії. Не думала про те, що сестри шиють для неї гарну сукеночку, не думала, який гарний рожаний вінок прикрасить її голову в день того свята. Одне мала на мислі ѹ в серці, що вона буде сипати квітки перед живим Ісусом. Вже наперед пробувала в садку, як буде сипати квітки. Тепер мушу бути ще чесніша, повторяла собі, бо Ісусові не сподобаються квіти від нечесної дівчинки.

Наконець прийшов довго очікуваний день.

В білих шатах з віночком на голові, якби ангел, спішила Терезка зо своїм татом і сестрами до церкви. Там татко і сестри відступили від неї і вона зостала сама перед Ісусом... Преосвящений у дорогоцінних ризах підносить золоту чашу. В чаші маленькі оченята бачать кусник білого хліба — а віра ѹ серце прегарного Маленького Ісуса.

Зачався похід. Хлопці йдуть з хрестом, прапорами. Йдуть дівчата біло вбрані несуть святий образ. Йдуть священики з горіючими свічками та співають пісні.

Весело заграли дзвони, балдахин підноситься, Терезка глядить на Ісуса, кидає квітки, а серденько говорить: Квітки мої летіть високо, дотknіться чаšі та ѹ ціlуйте ноги Ісуса. Скажіть, що я люблю Його дуже. Кидає квітки чим раз вище, листочки раз у раз дотикаються хреста та заносять до Ісуса молитву Терезки.

— Дякую Тобі, Боже, що Ти прийшов і остався між нами, — невинно шепче Терезка.

— Ісусе зроби, щоб всі діти Тебе любили! Ісусе хорони мене од гріха, хорони од зла!

Предобрий Ісусе, благослови моого таточка, сестричку. Благослови цілий світ. Свят, Свят, Свят, Господь Саваот!

Так співає мала Терезка ѹ сипле квітки, а Ісус глядів на неї і усміхався...

ВІРА й НАУКА

(Сім причин ізза яких люди науки вірять в Бога)

А. Г. Моррісон, президент Академії Наук в Новім Йорку подав сім причин, ізза яких люди науки вірять в Бога. Ось вони :

Перша : Світ заплянував великий **Розум**, бо не можливе є, щоб світ міг повстати через припадок.

Друга : „Життя” в кожній формі зміряє до якоєї цілі, а за цим мусить бути **Розум — Творця**, що є його причиною.

Третя : Мудрість звіринного інстинкту свідчить рівно ж про мудрість Створителя. Прикладом тої мудрості є хочби життя ос, що їх цей вчений спеціально слідив.

Четверта : Мудрість людського розуму перевищує безмежно мудрість тваринного інстинкту. Тим більше отже підчеркує потребу найвишої інтелігенції як її джерела.

П'ята : Біологічним життям керують ультрамікроскопійні зародки, яких розвій уможливлює життя. Їхнього початку незнайомо.

Шоста : В світі рослин і звірят панує якесь право міри й ваги. Якщо б його не було, якась рослинна або звіринна форма могла б запанувати над іншими та знищити їх без решти.

Сьома : Людина, що подивляє доцільність і гармонію в світі, поневолі створює собі ідею Бога.

Так сам розум, навіть без існуючого Божого об’явлення, доходить до віри в Бога.

З ЦЕРКВИ Й ЗО СВІТУ.

Переслідування Церкви в Румунії.

Переслідування католицької Церкви в Румунії прибирає щораз то грізніші розміри. Звільнено з праці в державних урядах та самоврядних установах всіх греко-католицьких урядовців. Усунено з університету всіх студентів католицького віроісповідання, що не відреклися своєї батьківської віри. Навіть власники млинів не хотять молоти збіжжя селян - католиків, а поштові уряди не приймають листів від греко-католиків.

Судьба релігійних спільнот у Румунії.

В Румунії вийшов новий закон, що нормує діяльність всіх релігійних спільнот в Румунії, а який є рівночасно черговим доказом, що т. зв. „нові демократії” є всім іншим, тільки не державами, де існує свобода віроісповідання. На основі цього закону всі церковні маєтки — є власністю держави. Держава це все винаймає церковним спільнотам. Всі церковні товариства мусять зголосити державі їхнє майно. Якщо з церковного товариства виступає 10 % членів, то вони мають право

забрати зі собою 10 % майна. Церкви здані тільки на добродійні пожертви вірних і не сміють стягати ніяких податків (це останнє дотичить головно протестантських церков). Всі зв'язки релігійних спільнот із закордоном мають йти через міністерство внутрішніх справ (тобто поліцію).

На всі зібрання треба дозволу поліції, а всі видання підлягають цензурі. Релігійні спільноти, що мають менше як 750.000 вірних, можуть мати лише одного Єпископа ітд. Одним, словом, новий закон в нечуваний спосіб обмежує свободу діяння релігійних спільнот.

Старшина бомбового з'єднання — місіонером.

Американська преса повідомляє, що чотар Де Шацер, командир з'єднання американських бомбовиків постановив вступити до монастиря та віддатися місійній праці.

18 квітня 1942 р. він вирушив на своїй машині Б-29 до атаки на Токіо. Подорожі, примушений осісти, попав в полон китайцям, що були на службі японців і перевели його до тюрми в Шангаї. Цілій час перебував він в одиничній келії, відділений від світа, стало під побоями охорони. Відданий самоті, почав він находити велику приємність в роздумуванні над вічними правдами, в розмові з Богом. Людина, яка передшеширила страх і спустошення, рішила віддати своє життя на служіння Богові й близнім. В три роки пізніше, парашутні американські відділи його освободжують і тепер о. Де Шацер, як монах-місіонер, пішов в Японію, щоб словом і ділами християнської любові близнього служити своїм колишнім ворогам.

Помер український католицький священик в польському концентраку.

Канадійський часопис „Будучність Нації“ подає:

„Мучений парох Вербиці, Равського повіту, всеч. о. Юліян Криницький помер 31. серпня 1948 р. в польському концентраку в Явожні біля Krakova. Його дім спалили і пограбили родину до нитки поляки. Його дочку вивезли разом з ним до Явожна на каторжну роботу і там перебув о. Криницький 15 місяців аж до своєї смерти, переносячи побої, знущання та всякого роду терпіння. Його сина засудили на 15 літ тюрми...“

В Явожні біля Krakova влаштували польські комуністи концентраційний табір, не гірший від жахливого німецького табору в Освенцимі. В цьому таборі перебуває багато українців, головно із пограниччя, яким закидають принадлежність до УПА або співпрацю з нею. Перебуває там серед жахливих відносин і кільканадцять наших священиків. Вони переносять страшні знущання. Офіційно вони працюють в бюрі, бо тaborова адміністрація така грамотна, що й писати не вміє. Але за кожну найменшу дрібницю, а то й без причини їх побиває сторожа кантом дошки, приговорюючи при цьому: „То за УПА“. Очевидно, що прохарчування недостатнє, а житлові умовини жахливі.

Підземна Церква в ССР.

Московський Патріярх Алексей жалується в своєму „Журналі Московського Патріярха“, що „більша частина його вірних волить припиняти св. Таїни від священиків „підземної Церкви“. Це нічого дивного, бо російська державна Православна Церква є не тільки під контролем НКВД, але у великій мірі й орудником НКВД.

Християни в Японії.

На 80 мільйонів японців є пів мільйона християн. З того 100.000 католиків, а інші належать до різних некатолицьких віроісповідань. Як відомо, навіть японський ціsar є великим приятелем та приклонником християнської віри, а деято навіть твердить, що ціsar вже є християнином.

О. Йосиф Схрейверс, Ч.Н.І.

ІСУСЕ ЛЮБЛЮ ТЕБЕ!

ЧАСТИНА ПЕРША.

РОЗДІЛ ТРЕТЬЙ.

ДУХОВНІ Й СВІТСЬКІ ЛЮДИ МОЖУТЬ ЛЮБИТИ ІСУСА

Бувають й такі люди, котрі думають, що тільки в монастирі можна любити Ісуса. Монастир, без сумніву, є найліпшим місцем на Божу любов; є то вибраний огород, де Ісусе насаджує найгарніші квіти: лелії чистоти, фіялки покори, рожі любови, та всяке інше пахуче зілля.

Монастир, це рай, де сам Ісус любить відпочивати та солоденько розмовляти з душою. Там протягом одного місяця виростають чесноти більше, як в іншому місці протягом десяти років. Там земля є золотою, а овочі на причуд гарні й смачні. — „О, коли б люди знали”, — каже св. Лаврентій Юстиніян, — „як щасливо живеться в монастирі, конче треба було б попідвищувати мури довкруги монастирів, бо всі в один гурт захотіли б перелізти, щоб жити там спокійно, — світ остався б порожнім!..”

То краще розуміли колись наші предки, чим ми тепер, бо вони колись стояли блище Бога. У перших віках християнства було дуже багато монахів. У четвертому й п'ятому століттю жило у пустинях Сходу около 150 тисяч монахів. У той час, коли св. Вернард мимо усильних просьб, сліз і нарікань з боку своєї рідні, рішив вступити до монастиря, тоді всі його браття і тридцять інших молодців, що всі були знатними шляхтичами, разом з ним покинули світ.

Блаженний Йордан Саксонський, Домініканін, своїми ревними й гарячими проповідями спричинив те, що відразу понад дві тисячі молодців вступили до монастиря, — всі вони витревали в покликанню!

У 18му століттю на острові Корсика нараховувалося не більше як 400 тисяч

душ, а мимо того Францішкани мали там 60 монастирів.

Або візьмемо нпр. у теперішніх часах маленьку Бельгію; у ній живе понад 40 тисяч самих монахів і монахинь.

У 1550 р. вмерла в монастирі Бопре в Канаді якась монахиня, що називалась Іванна Флямен. По смерти явилась вона своїй рідній сестрі. Ціла вона була оточена блискучим сяйвом. — „Якимже ж чином досягнула ти так великого ступня слави ?” — спитала її сестра. — „У монастирі, чайже не вважали тебе святою !”

Тоді та монахиня відповіла : „Господь Бог зовсім інакше судить всі справи, як люди; Він мені лишив кілька недосконалостей, щоб я не стратила покори !”

— „Чи ти привитала від мене святу Агнету, як ти мені приобіцяла ?” — спитала дальше її сестра.

— „Так !” — відповіла Іванна, — „переходячи я її поздоровила !”

— „Як-то переходячи ? Чи ти можешише у небесній славі, чим св. Агнета ?”

— „Так, я вище, бо св. Агнета тільки раз була мученицею, а монахиня має заслуги мучеництва сотки разів денно. Відречися власної волі з любови до Ісуса, і сповняти послух, це справді мучеництво !” — відповіла Іванна.

Бачиш, люба душа, монастир є найлучшим місцем до любови Ісуса. Але мимо того, кажу, що світські люди можуть вповні осягнути совершенство. Наколи б воно було інакше, то світські люди були би подвійно нещасними : вони мусіли б зносити тягар теперішнього життя — „тяготу дня і спеку” (Мат. XX, 12), — а крім того, були б позбавлені солодощів служби Богові. Однак, Господь Бог, небесний Отець всього людства, так не поступив із Своїми дітьми.

I в повседневному життю Всеблагий Господь подостатком наділив людей всячими предметами першої необхідності. Їх в обильній кількості достарчив Створитель, бо вони є конечно потрібні : без

віддиху чоловік гине, без води, без свіжого воздуху не може довго видержати.

Але, скажи мені, хіба любов до Ісуса Христа не є річчю найпотрібнішою, найконечнішою до життя душі? — Надприродна любов, — це віддих серця. Воздухом для душі є ласка Божа, без котрої душа мусить вмерти. Чистою водою для душі є св. Тайни, передусім Найсв. Тайна Євхаристія і св. Сповідь, що душу покріпляють та очищують.

Святість життя і любов до Ісуса повинні бути доступними для кожної душі доброї волі, бо інакше виходило б, немов би то Господь Бог жадає від Своїх сотворінь того, чого вони не є в силі виконати.

Недавно померла в Парижі якась пані з найзнатніших французьких родин. Називалася вона Лесер. Колись муж її був завзятий недовірок. Оженився він з нею головно в тій цілі, щоб і її привести до безвірств. Окружена недовірками, що безнастанно висмівали її віру й побожність, вона нераз була змушенна брати участь у різних світських розмовах, бо того домагались від ньої „обов'язки високого стану”, але мимо того всього, вона не переставала вірно служити Ісусові. Вона жертвувала Ісусу Христу ціле своє життя за навернення свого мужа. І Всевишній Господь вислухав її молитви. Коли вона померла, той завзятий недовірок пізнав свої колишні блуди, навернувшись і став священиком і монахом.

Подібно, як та світська пані освятила свою душу, помимо стільки перепон, — так і ти, живучи на світі, можеш також дійти до совершенства!

Коли Ісус закликав до Своєї служби Закхея, то він не замикав його в монастирі, але залишив при митарськім столі, приказуючи йому лишень в усьому бути справедливим. І Марію Магдалину також не запровадив Він на пустиню, щоб вона аж там відпокутовувала своє згіршаюче

життя. Ні, Він лишив її в місті Магдаля, де вона дальше провадила свій дім. Лишень від часу до часу Він довідувався до неї, щоб при нагоді повчити її, якими шляхами треба змагатися до святості.

Так само ділає Христос із тобою, люба душа, що з нинішним днем уже ти рішила Його любити. Ти маєш обов'язки свого стану, не можеш покинути свого господарства, своїх діточок, або й старих родичів. Ісус не взиває тебе до самітнього життя, не велить тобі все продавати, розділювати своє майно поміж убогих та йти вслід за Ним на пустиню, або до манастиря. Він закликає тебе до християнського життя на світі, посеред різнородних твоїх журб, злиднів, недостатків і горя. Він не звільняє тебе від сповнення своїх щоденних обов'язків; навпаки, Він наказує тобі точність і вірність, — але рівночасно Він вимагає від тебе, щоби ти в своїй праці та в усіх своїх переживаннях, а головно в терпіннях не забувала про Нього.

Але, якщо не маєш конечності лишатись на світі і відчуваєш у своєму серці голос люблячого Ісуса, котрий взиває тебе до Себе, покинь негайно все, що посідаєш, і спіши чим скорше до манастиря. Не слухай тоді ради приятелів, кревних, а навіть родичів, бо вони нічого не розуміють в справах монашого життя. Вони, звичайно, шукають більше свого дочасного щастя, чим твоєого вічного. Слухай Ісуса, котрий сказав : „Коли хто любить батька, чи матір, чи сестру, чи брата, більше як Мене, той не є Мене достойний !..”

Не забуваймо : про наш обов'язок відновити передплату на „Голос Христа Чоловіколюбця”, про наші заборговання в передплаті та датки на „пресовий фонд”.

ВИДАВНИЦТВО О.О. РЕДМПТОРИСТІВ В ЛЮВЕНІ
BIBLIOTHECA ALFONSIANA

має на складі й до продажу свої власні й чужого видання добрі та дешеві українські книжки.

Подаємо найновіші видання :

- 1.) **СВЯТА ЄВАНГЕЛІЯ** Господа Нашого ІСУСА ХРИСТА
сторін XXIV + 509 . . . . . 20 фр.
- 2.) **ЯК ГОДИТИСЯ З БОЖОЮ ВОЛЕЮ ?**
сторін 60 . . . . . 10 фр.
3. **НАША ЖЕРТВА — МОЛИТОВНИК**
сторін 175, в тривалій оправі . . . . . 50 фр.
- 4.) „**НІЧ У КВІТКАХ**” — п'єса на 1 дію у 9 сценах.
сторін 56 . . . . . 25 фр.
- 5.) „**МОЯ НЕБЕСНА НЕНЬКА**”
сторін 216 . . . . . 25 фр.
- 6.) **МАЛИЙ КАТЕХИЗМ** Християнсько - Католицької релігії
сторін 58 . . . . . 15 фр.
- 7.) **ПОЩО СПОВІДАТИСЯ ?** — 2-е видання
сторін 30 . . . . . 10 фр.
- 8.) **Малий Підручник для вжитку провідників і членів**
Архібратства Божої Матері Неустанної Помочі
основаного ОО. Редемптористами. — Сторін 96 10 фр.
- 9.) **ОБЯВЛЕННЯ СЕРЦЯ МАРІЇ в ФАТИМІ**
Найновіша книжечка про Фатіму
сторін 70 . . . . . 20 фр.
- 10.) „**ХРЕСНА ДОРОГА**” — В тексті св. образки XIV стацій
3-те видання, сторін 35 . . . . . 10 фр.
- 11.) **БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ НОВОГО ЗАВІТУ**
На підставі чотирьох Євангелій і Апостольських Дій.
В тексті багато ілюстрацій, сторін 156 . . . . . 25 фр.
- 12.) **КАТОЛИЦЬКЕ ЖИТТЯ**
В полотняній оправі, сторін 200 . . . . . 75 фр.
- 13.) **КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ**
Сторін 58 . . . . . 20 фр.
- 14.) **Маркіян Шашкевич — на тлі відродження Галицької**
України (з ілюстраціями в тексті). Сторін 104 . . . . . 25 фр.
- 15.) **В 300-ліття смерти Йосипа Велямина Рутського ЧСВВ**
Київо - Галицького Митрополита (1637-1937)
з ілюстраціями, сторін 72 . . . . . 15 фр.

- 16.) КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ „ГОЛОСУ ХРИСТА ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ” на 1949 Б. Р. з многочисленними ілюстраціями з церковного й народного життя українців на скітальщині. Ціна одного календара 15 фр. Хто замовить десять календарів дістане один даром.
- 17.) „ГОСПОДИ ВОЗЗВАХ К ТЕБІ” — Молитовник сторін 445 . . . . . 50 фр.
- 18.) „ГОЛОС ХРИСТА ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ”
Річники : I - II і III-тій в ціні по 50 фр.

Читачу, чи є в Твоїм домі Ікона Матері Божої Неустанної Помочі ? — Якщо ні, питай за нею свого Душпастиря, або прямо пиши до нашого Видавництва. — Видавництво ОО. Редемптористів видало гарно виконані образи цієї Ікони й поширює їх по дуже приступній ціні від 4 - 25 франків бельгійських, залежно від величини образа. — В кожній домівці, де мешкають українці, повинна бути ця Ікона. — При збірних замовленнях значний робат.

4e Jaargang

D E S T E M V A N C H R I S T U S
M E N S E N M I N N A A R

MAANDSCHRIFT IN DE OEKRAINSE TAAL

uitgegeven door de :

B i b l i o t h e c a A l f o n s i a n a
Brabançonnestraat 97, Leuven, België.
Postcheekrekening Nr 45.10.11.

Begin van den neuen jaargang 1 Juli.

Jaarlijks abonnement : 50 fr.
Halfjaarlijks abonnement : 30 fr.
Een nummer kost : 5 fr.

Читайте й поширюйте „Голос Христа Чоловіколюбця”, але рівночасно незабувайте про обоз'язок прислати передплату.